

disse Bestillinger ere gaaede bort og ikke senere ere komne til Kjøbenhavn igjen. Vi have vel her i Skaden et meget stort Mølleanlæg paa den saakaldte Bodenhoffs Plads, der har seet sig istand til udføre Ordrene til sine Tider, men det var dog ønskeligt, at ikke saadanne Bestillingers Udførelse skulde være monopoliserede maaffee hos eet eneste Huus, der er istand til at drive denne Forretning, naar der ere andre næringsdrivende Borgere, der kunde ønske ogsaa at beskæftige sig dermed, men som netop paa Grund af, at der er den Mangel i Forholdene, at de ikke kunne indrette deres Næringsveie derefter, blive hindrede deri. Hvad jeg her har anført med Hensyn til de større Bagerier, det forekommer mig ogsaa anvendeligt paa de Landbrugere, som have store Branderier og andre større Anlæg, og det vilde vistnok i statsøkonomisk Henseende være meget at beklage, om man ikke vilde have de Indskrænkninger, der finde Sted i saa Henseende. Jeg troer heller ikke, at det vil medføre noget egentligt Tab for de nærværende Mølleiere; thi Tilladelsen vilde, som sagt, kun blive benyttet i de større Anlæg. Forsaavidt det af en æret Taler er omtalt, hvorledes Bestemmelsen i § 12, sammenhollet med § 3, skulde forstaaes, den Paragraph nemlig, hvor det er tilladt at anlægge Møller til at male til Udsørfel, da maa jeg med den høitærede Indenrigsminister være aldeles enig i, at det kan ikke forstaaes paa anden Maade, end at Enhver, som det er tilladt at etablere en Mølle til at male paa til Udsørfel, maa ogsaa derved have erhvervet samme Ret, som enhver anden Fabrikant, nemlig, at han kan have Udsalg af sine Produkter, ellers vilde Retten til at male være uden Betydning for ham. (Nyholtm: Det var netop det Modsatte!) Ja, saa har jeg misforstaaet ham; jeg syntes, at det var i den Retning, den høitærede Minister besvarede det Spørgsmaal, som den ærede Landsthingsmand, der sidder foran mig (Nyholtm), rettede til ham. Hvis det altsaa er en Misforstaaelse, saa er jeg ganske af den modsatte Anskuelse, som den ærede Indenrigs-

minister; jeg mener nemlig, at den, der saaledes har et Fabrik anlæg, hvad enten han fabrikerer til Forbrug i Landet eller til Udsørfel, maa være berettiget til at falsholde sit Fabrikat paa den Maade, som i Almindelighed er gjældende for Fabrikanter.

Stampe: Jeg kan ikke finde mig aldeles overbevist ved den høitærede Indenrigsministers Udtalelse om, at § 2 skulde udelukke det Tilfælde, at flere i Forening kunde bygge en Mølle til at male til Forbrug i deres egne Huusholdninger; thi det forekommer mig, at de almindelige Regler om Interessentskabscontracter ogsaa maa være gjældende i dette Forhold, forsaavidt de ikke udtrykkeligt ere ophævede. Jeg kan virkelig ikke skjønne, at det skulde kunne forbydes f. Ex. 2 Personer at gaae i Interessentskab om en Mølle og male, Enhver til egen Huusholdning; og kan det ikke forbydes 2, saa troer jeg heller ikke, det kan forbydes 10 eller 20 Personer. Der staaer vel i Paragraphen, at „Enhver skal være berettiget til at opføre nye Møller til al Slags Formaling til Brug i egen Huusholdning og Næringsdrift,“ men der staaer ikke, at Enhver skal være berettiget dertil alene; Enhver maa ogsaa kunne være Enhver i Forbindelse med Andre. Jeg vilde derfor ansee det for meget ønskeligt, om det ærede Udvalg vilde tage under nærmere Overveielse inden den næste Behandling af denne Sag, om det ikke kunde være hensigtsmæssigt, at der i denne Paragraph blev bestemt betegnet, at den udelukker det af mig omhandlede Tilfælde, hvilket kunde skee ved blot at indsætte efter „Enhver skal være berettiget til“ „for sin Person“. Jeg skal ogsaa tillade mig at udtale, med Hensyn til, at det af adskillige Talere er ytret, at de ansaae det for uhensigtsmæssigt, at Ordene „eller Næringsdrift“ skulde gaae ud, at det, ifald den Betydning, som jeg troer der virkelig kan lægges ind i denne Paragraph, skulde bibeholdes, vilde være saameget farligere, at disse Ord bleve staaende; thi saa vilde Paragraphen kunne blive saameget mere ødelæggende for Møllerne.